

Tidlig innsats og forebygging for å fange opp gutter

- spesielt i forhold til rus og selvmord.

Fredrik A. Walby
Forsker / psykologspesialist

Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i PHV og TSB
Nasjonalt senter for selvmordsforskning og –forebygging

Agenda

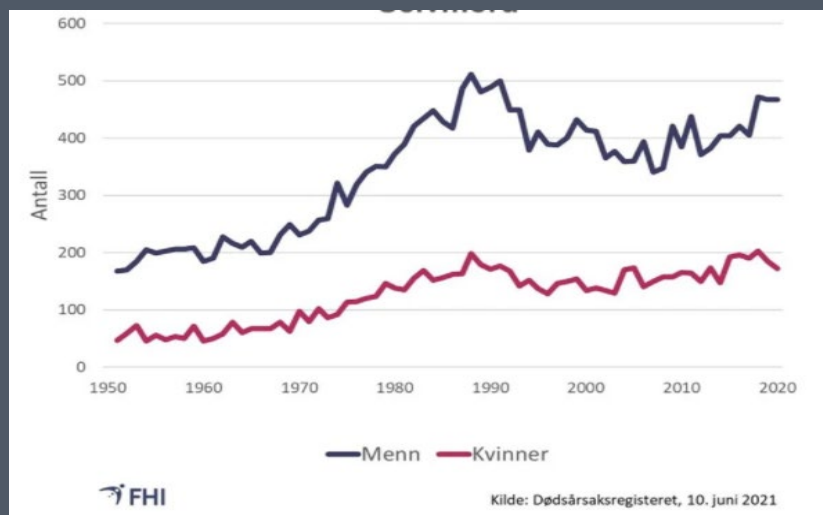
- Kort om selvmord og selvmordsatferd
- Selvmord, kjønn og alder
- Selvmord, kjønn og kontakt med hjelpetiltak
- Kontakt med spesialisthelsetjeneste (BUP) før selvmord
- Tidlig intervensjon
 - Hvorfor viktig
 - Hvorfor så vanskelig?

Suicidal atferd

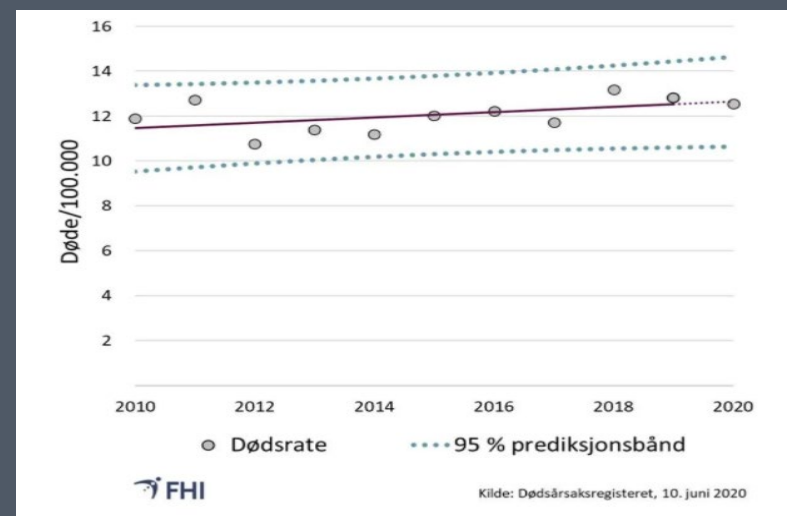

Selvmord i Norge: Antall vs. rater

Antall selvmord 1950 - 2020

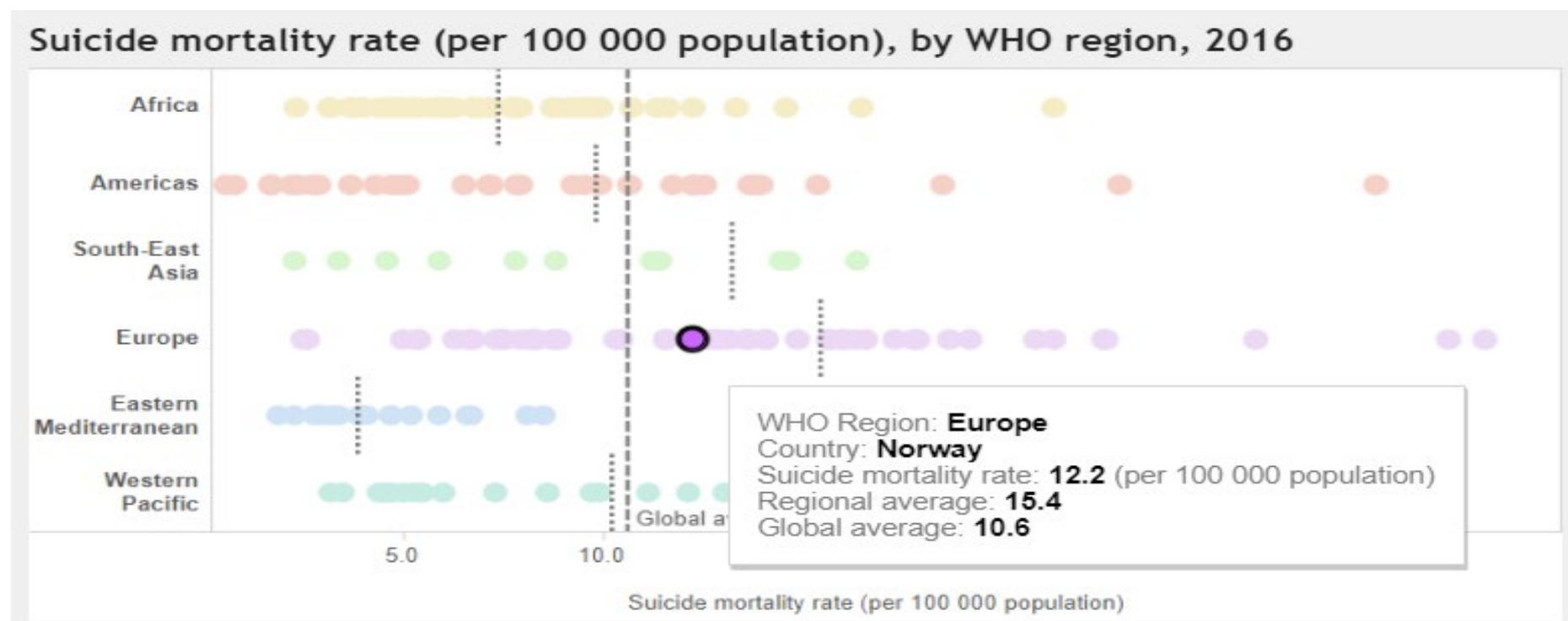

Selvmondsrate per 100 000, 2010 - 2020

Selvmondsrater; Norge vs. «verden». Data fra WHO 2016

(https://www-who-int.ezproxy.uio.no/gho/mental_health/suicide_rates_crude/en/)

Selvmondsrater i Norge 2008-2018.

Kvinner og menn (ujusterte)

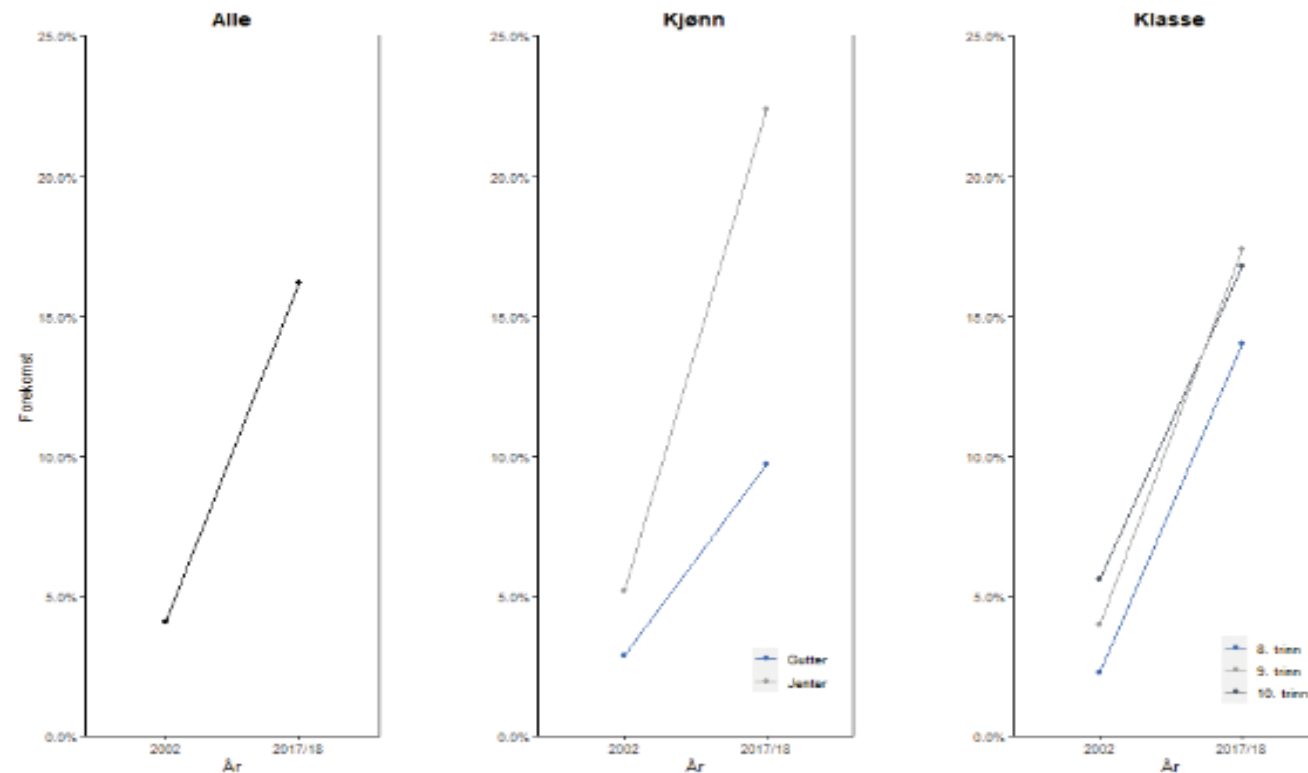

Basert på data fra DÅR/FHI, Kartleggingssystemet; M.Ø. Myhre 2019

Selvskading, ungdomsskoleelever 2002 – 2017/18,

Tørmoen et al. 2020 <https://doi.org/10.5617/suicidologi.8535>

Figur 1. Endring i forekomst av selvskading fra 2002 til 2017/18 for alle på ungdomstrinnet, for gutter og jenter, for hvert klassetrinn og for de som bor i urbane eller rurale strøk.

Bruk av ulike hjelpetelefoner blant barn og unge (Proba 2021)

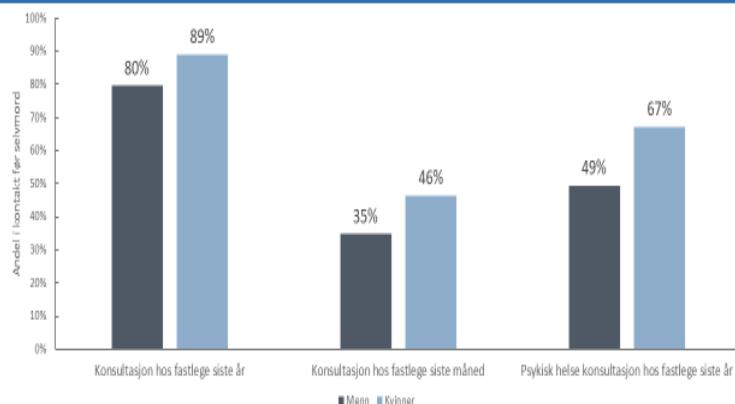
- “Man har ikke oversikt over alder og kjønn hos alle som henvender seg. Men de dataene som eksisterer viser at hos de fleste tjenestene kommer over to tredjedeler av henvendelsene fra jenter.”

Kontakt med helsetjenester før selvmord

- Kommunehelsetjenesten
(Hauge 2018)

Kontakt med primærhelsetjeneste før selvmord

Hauge et al. 2018

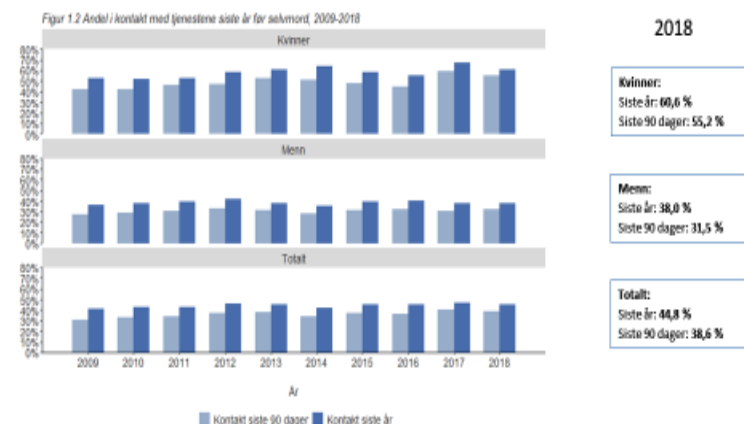
NSSF Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging
NASJONALT KARTLEGGINGSSYSTEM FOR SELVMORD

- Spesialisthelsetjenesten

(Walby 2018, 2021)

Del 1 Registerdata – Alle tjenestene

Andel i kontakt med tjenestene siste år før selvmord

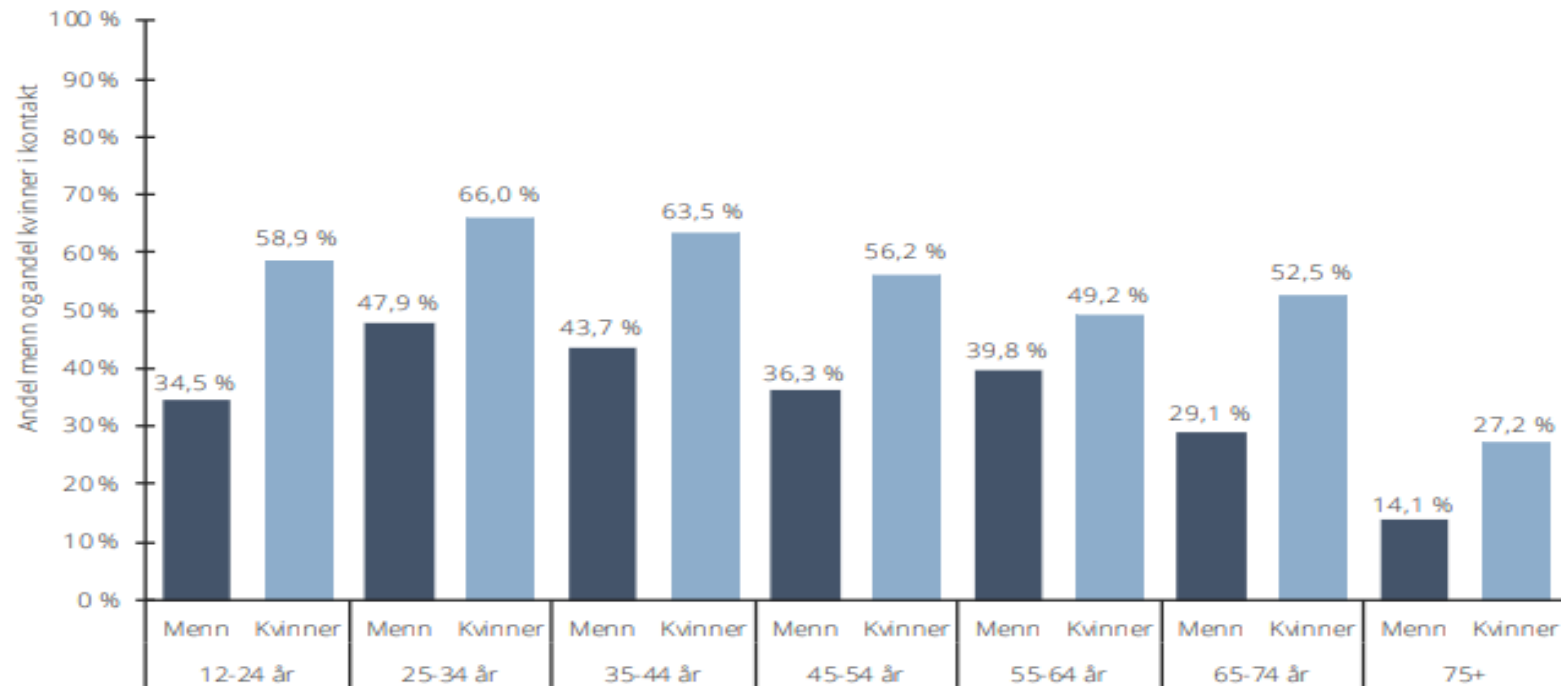
NSSF Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging

NASJONALT KARTLEGGINGSSYSTEM FOR SELVMORD

NSSF Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging

NASJONALT KARTLEGGINGSSYSTEM FOR SELVMORD

Kontakt med spesialisthelsetjeneste psykisk helse / rus siste år før selvmord, alder og kjønn

Figur 2.10. Andel i kontakt med tjenestene før selvmord fordelt på kjønn og aldersgrupper
(*N* = 1910, menn *n* = 1182 kvinner *n* = 728).

Andel i kontakt og selvmordsrate i PHV-BU og i barne- og ungdomspopulasjonen uten kontakt, rater per 1 000

Tabell 3. Kontakt med PHV-BU siste året før selvmord, selvmordsrate i PHV-BU og selvmordsrate i barne- og ungdomspopulasjonen uten kontakt med PHV-BU, rater per 1 000

Alder	Kontakt med PHV-BU siste året før selvmord			Ingen kontakt med PHV-BU siste året før selvmord		
	n	%	Rate (95 % KI)	n	%	Rate (95 % KI)
Jenter						
10–13	3	37,5	0,05 (-0,01–0,11)	5	62,5	0,004 (0,001–0,007)
14–16	19	52,8	0,22 (0,12–0,32)	17	47,2	0,02 (0,01–0,03)
17–19	27	35,1	0,40 (0,25–0,54)	51	66,2	0,05 (0,04–0,07)
Gutter						
10–13	< 3	25,0	0,02 (-0,01–0,04)	6	75,0	0,005 (0,001–0,008)
14–16	5	13,5	0,07 (0,01–0,13)	32	86,5	0,03 (0,02–0,04)
17–19	17	11,3	0,42 (0,22–0,62)	134	89,3	0,13 (0,10–0,15)

Note: Supplerende data fra Dødsårsaksregisteret (FHI) og Norsk pasientregister (NPR).

PHV-BU:

Jenter: 0,23 per 1 000
Gutter: 0,11 per 1 000

PHV-V:

Kvinner: 1,14 per 1 000
Menn: 2,36 per 1 000

Hele befolkningen 2020:

Kvinner: 0,06 per 1 000
Menn: 0,18 per 1 000

Antall direkte poliklinisk kontakter fordelt på kjønn

Tabell 15. Antall direkte polikliniske kontakter totalt i alle sektorer, fordelt på kjønn

Antall direkte kontakter	Jenter		Gutter		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
1-10 kontakter	11	22,4	10	41,7	21	28,8
11-20 kontakter	13	26,5	10	41,7	23	31,5
>20 kontakter	25	51,0	4	16,7	29	39,7
N	49	100,0	24	100,0	73	100,0

Jenter: gjennomsnitt 32,2 (SD=33,7) median = 21,0

Gutter: gjennomsnitt 19,5 (SD=36,0) median = 13,5

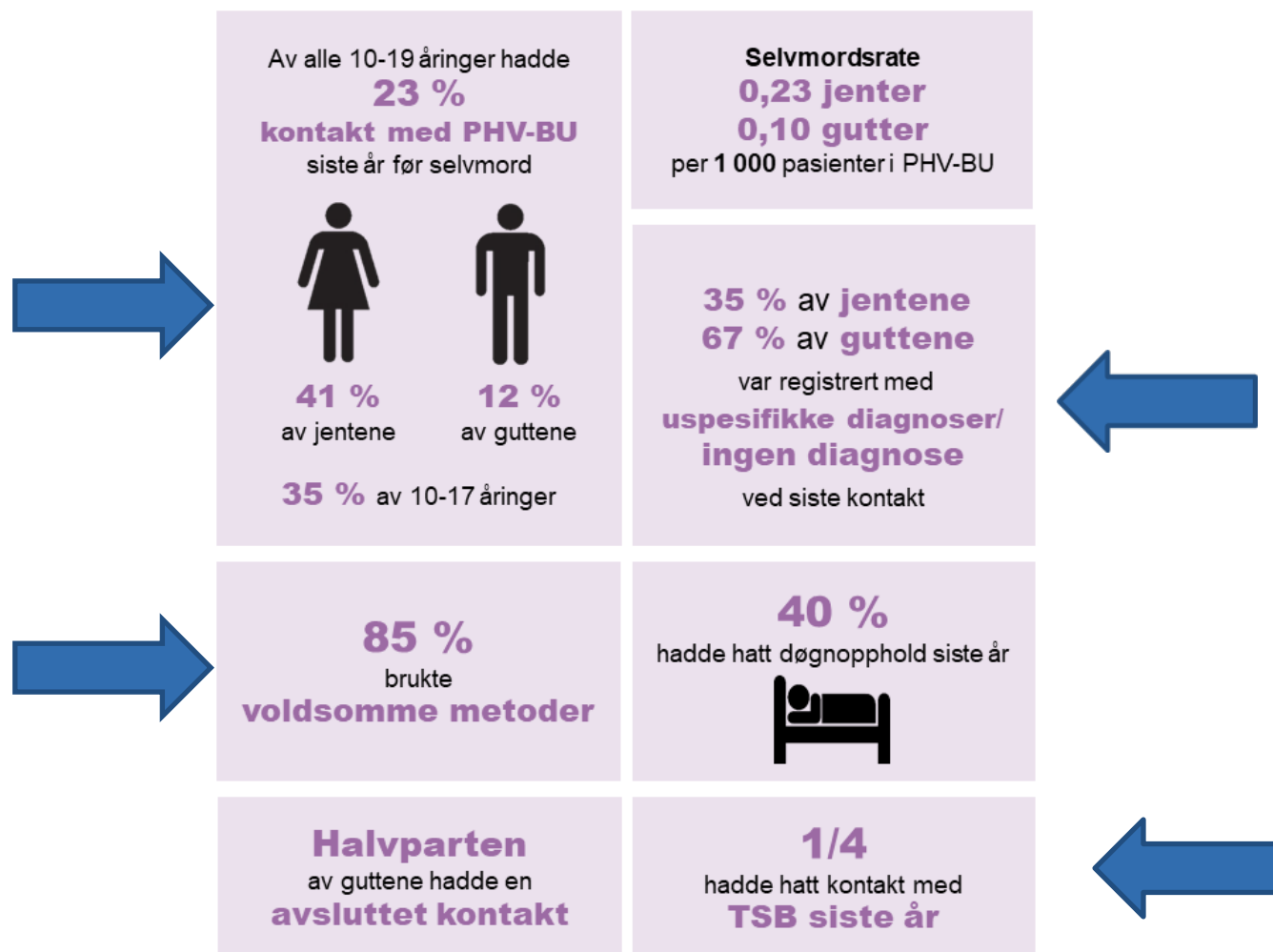
Diagnoser siste år

Tabell 24. Diagnoser i alle sektorer siste år, blant personer i kontakt med PHV-BU siste år før selvmord i perioden 2008-2018, fordelt på kjønn

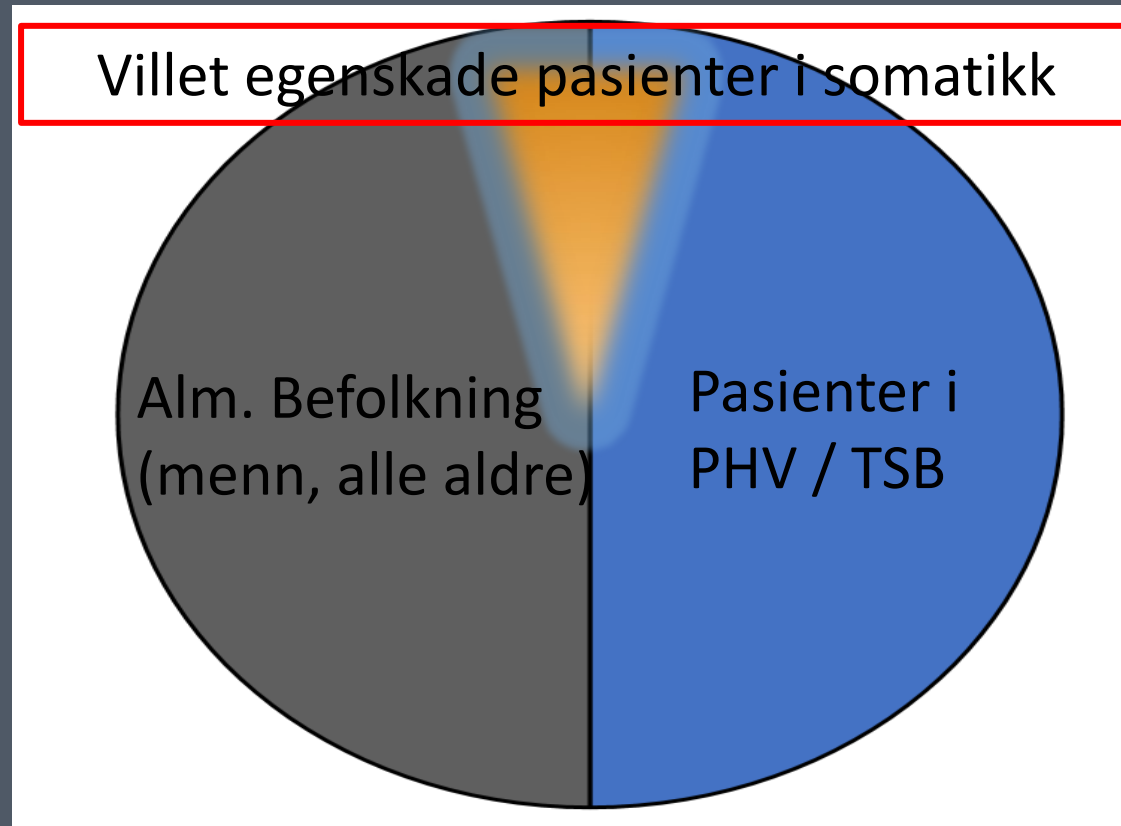
Diagnose	Jenter		Gutter	
	n	%	n	%
Skadelig bruk og avhengighet (F1)	6	12,2	<3	-
Psykoselidelser (F2)	3	6,1	<3	-
Affektive lidelser (F3)	26	53,1	10	41,7
Angst og belastningslidelser (F4)	18	36,7	4	16,7
Atferdssyndromer forbundet med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer (F5)	6	12,2	<3	-
Personlighetsforstyrrelser (F6)	9	18,4	0	-
Psykisk utviklingshemming (F7)	0	-	0	-
Utviklingsforstyrrelser (F8)	<3	-	0	-
Atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser (F9)	11	22,4	6	25,0
Ingen diagnose/kun uspesifikke diagnoser	9	18,4	9	37,5

Note. Personer kan ha mottatt flere diagnoser i løpet av siste året før selvmord – dette fører til at summen ikke blir 73.

Personer i kontakt med psykisk helsevern for barn og unge siste år før selvmord 2008-2018

Vi trenger mer spissing mot ulike grupper for å treffe bedre med forebyggende tiltak

3 sentrale grupper

Hva kan vi gjøre?

- Videreutvikle velferdsstaten
 - Forebygge “utenforskap” skole / arbeidsliv / sosialt
- Tidlig intervensjon
 - YAM: Selvmordsforebygging i skolen
 - Rus (universell, indikativ, selektiv)
- Tjenester som gutter og men:
 - Kjenner til
 - Ønsker å bruke

Oppsummering

- I alle alder dør gutter oftere i selvmord enn kvinner
- Gutter er mindre i kontakt med alle typer hjelpetjenester
- Gutter mottar mindre hjelp enn jenter i PHV-BU(P)
 - Færre konsultasjoner, oftere avsluttet
 - Mer uspesifikke diagnoser
- Ruslidelser underdiagnostiseres i stor grad
- Tidlige tiltak, og tiltak utenfor spesialisthelsetjenester er særlig viktige for gutter

1910 døde pasienter

Selv mord i psykisk helsevern og tverrfaglig
spesialisert rusbehandling 2008 til 2015
– en nasjonal registerstudie

Fredrik A. Walby
Martin Ø. Myhre
Anine T. Kildahl

Selv mord under og etter kontakt med tverrfaglig spesialisert rusbehandling 2009 til 2017

– en nasjonal registerstudie

Fredrik A. Walby
Martin Ø. Myhre
Anine T. Kildahl

Implementering av Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

Fredrik A. Walby
Martin Ø. Myhre
Helene Astrup
Anine T. Kildahl

ÅRSRAPPORT 2018

Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

FREDRIK A. WALBY • HELENE ASTRUP • MARTIN Ø. MYHRE • ANINE T. KILDAHL

Selv mord under og etter kontakt med psykisk helsevern for barn og unge 2008 til 2018 – en nasjonal registerstudie

FREDRIK A. WALBY • HELENE ASTRUP • MARTIN Ø. MYHRE • ANINE T. KILDAHL

TEMATISK RAPPORT 2022

Selv mord med illegale rusmidler etter kontakt med spesialisthelsetjenester for psykisk helse og rus

Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig
spesialisert rusbehandling

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og forebygging
Universitetet i Oslo

MARTIN Ø. MYHRE HELENE ASTRUP FREDRIK A. WALBY

- Årsrapport 2019/2020
 - Fokus på intramurale selvmord
- Tematisk rapport om selvmord etter kontakt med avtalespesialist (2023)

Publikasjoner og kunnskapsressurser

<https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kartleggingssystemet/publikasjoner/>

UNIVERSITETET
I OSLO

Det medisinske fakultet

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging

Meny

← Kartleggingssystemet

[English version
of this page](#)

Publikasjoner og kunnskapsressurser

Aktuelt

Registrering av
selvmord

FAQ

Publikasjoner og
kunnskapsressurser

Om systemet

For etterlatte

Kontakt
Kartleggingssystemet

Publikasjoner

Rapporter

Artikler

Bokkapitler

Presentasjoner

Kunnskapsressurser

PowerPointer

Infografikker

Filmer og opptak

Podkaster

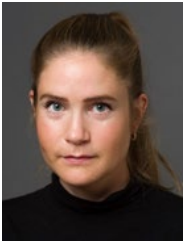
Annet materiell

Kartleggingssystemet

| Samarbeidspartnere | Takk til:

Helene Astrup
Rådgiver

Ebba Giil
Rådgiver

Martin Ø. Myhre
Stipendiat, rådgiver (20 %)

Anine T. Kildahl
Rådgiver (i permisjon)

Norsk Pasientregister (NPR) Dødsårsaksregisteret (DÅR)

National Confidential Inquiry into Suicide and Homicide by People with Mental Illness (NCISH)

www.uio.no/kartleggingssystemet

@NSSFKartlegging

www.selmord.no

NASJONALT
KARTLEGGINGSSYSTEM
FOR SELVMORD